

การประเมินความเสี่ยงการทุจริต (Corruption Risk Assessment)

ส่วนราชการบ 500 ล้าน ปี 2568 ของสำนักงาน ป.ป.ท. เกี่ยวกับการประเมินความเสี่ยงการทุจริต (Corruption Risk Assessment) ในการดำเนินโครงการขนาดใหญ่ของหน่วยงานภาครัฐ

1. วัตถุประสงค์ของการประเมินความเสี่ยงการทุจริต

- เพื่อให้หน่วยงานภาครัฐสามารถประเมินความเสี่ยงการทุจริตที่อาจเกิดขึ้นจากการดำเนินงานได้
- เพื่อกำหนดมาตรการควบคุม ป้องกัน ลด และปิดโอกาสการทุจริต
- เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของเจ้าหน้าที่รัฐและภาพลักษณ์องค์กร
- เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับประชาชน นักลงทุน และชาวต่างชาติ
- เพื่อยกระดับค่าคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต (CPI) ของประเทศไทย

2. ขอบเขตโครงการที่ต้องประเมิน

- ปีงบประมาณ พ.ศ. 2565: โครงการในงบลงทุนที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณวงเงินตั้งแต่ 500 ล้านบาทขึ้นไป และมีการจัดซื้อจัดจ้าง
- ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 เป็นต้นไป: โครงการในงบลงทุนที่ขอรับ/ได้รับการจัดสรรงบประมาณวงเงินตั้งแต่ 500 ล้านบาทขึ้นไป และมีการจัดซื้อจัดจ้าง

3. เครื่องมือและแนวทางการขับเคลื่อน

- ใช้ "คู่มือการประเมินตามเกณฑ์ชี้วัดความเสี่ยงการทุจริตเชิงนโยบายในการดำเนินโครงการขนาดใหญ่"
- เป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2564 และ 8 กุมภาพันธ์ 2565
- หน่วยงานที่ขอรับงบประมาณโครงการขนาดใหญ่ต้องจัดทำประเมินความเสี่ยงเชิงนโยบายส่งพร้อมคำขอไปยังสำนักงบประมาณ
- สำนักงาน ป.ป.ท. ร่วมกับ สตง. ค.ต.ป. และหน่วยตรวจสอบภายในของหน่วยงานเจ้าของโครงการ กำหนดแนวทางการกำกับ ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลโครงการ

4. กลไกการดำเนินการ (โดยย่อ)

- **หน่วยงานเจ้าของโครงการ:** ประเมินความเสี่ยงการทุจริตเชิงนโยบาย, วิเคราะห์ความเสี่ยง, จัดทำแผนบริหารความเสี่ยง, และส่งสรุปแผนไปยัง ป.ป.ท.
- **สำนักงบประมาณ:** ใช้ข้อมูลประกอบการพิจารณาจัดสรรงบประมาณ
- **สำนักงาน ป.ป.ท., สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน, ตรวจสอบภายในของเจ้าของโครงการ:** ตรวจสอบและประเมินผล หากพบปัญหาการรายงาน
- **ค.ต.ป. ประจำกระทรวง:** มีบทบาทในการตรวจสอบภายใน
- **สำนักงาน ป.ป.ท.:** รวบรวมรายงานผลการกำกับ ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินความเสี่ยงต่อการทุจริตเชิงนโยบาย และนำเสนอต่อคณะรัฐมนตรี

5. แบบรายงานที่เกี่ยวข้อง เอกสารได้นำเสนอแบบฟอร์มหลัก 3 แบบที่หน่วยงานภาครัฐและรัฐวิสาหกิจต้องส่ง

- แบบ 01.1 แบบรายงานข้อมูลโครงการ (12 รายการ): ประกอบด้วยรายละเอียดโครงการ เช่น ชื่อหน่วยงาน, ชื่อโครงการ, งบประมาณที่ขอ/ได้รับ, พื้นที่ดำเนินโครงการ, วิธีการดำเนินโครงการ, ระยะเวลา, การเข้าร่วมข้อตกลงคุณธรรม (Integrity Pact) และโครงการความโปร่งใสในการก่อสร้างภาครัฐ (COST), และการเชื่อมโยงกับแผนยุทธศาสตร์ชาติ

- แบบ 01.2 แบบการประเมินความเสี่ยงการทุจริตเชิงนโยบายในการดำเนินโครงการขนาดใหญ่: ระบุขั้นตอนโครงการที่มีความเสี่ยง, ประเด็นความเสี่ยง, โอกาสเกิด (Likelihood 1-5), ผลกระทบ (Impact 1-5), ผลรวม ($L \times I$), และระดับความเสี่ยง (ต่ำ/ปานกลาง/สูง/สูงมาก)

- แบบ 01.3 แผนบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริตเชิงนโยบายในการดำเนินโครงการขนาดใหญ่: ระบุประเด็นความเสี่ยง, มาตรการควบคุม/ป้องกัน, วิธีการดำเนินการ, ระยะเวลา, และผู้รับผิดชอบ นอกจากนี้ ยังมีแบบรายงานสำหรับหน่วยงานตรวจสอบ เพื่อกำกับ ติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลโครงการขนาดใหญ่ รวมถึงรายงานกรณีมีเหตุสงสัยหรือพบเห็นการทุจริต

6. 5 ขั้นตอนการประเมินความเสี่ยงการทุจริต

1. การคัดเลือกกระบวนการงาน หรือโครงการ: ระบุชื่อกระบวนการงาน/โครงการ, หน่วยงาน, และประเภทความเสี่ยง (ด้านอนุมัติ/อนุญาต, การใช้อำนาจ/ตำแหน่งหน้าที่, การใช้จ่ายงบประมาณ, การบริหารงานบุคคล)

2. กำหนดประเด็นความเสี่ยงการทุจริต: ระบุประเด็นความเสี่ยงให้ชัดเจน นำไปสู่การกำหนดมาตรการควบคุมความเสี่ยงได้อย่างตรงจุด

3. กำหนดเกณฑ์การประเมินความเสี่ยงการทุจริต: กำหนดเกณฑ์โอกาสที่จะเกิด (Likelihood) และผลกระทบ (Impact)

4. ประเมินระดับความรุนแรงของความเสี่ยงการทุจริต: ประเมินจากโอกาสและผลกระทบ

5. จัดทำมาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต: กำหนดมาตรการควบคุมหรือป้องกันให้สอดคล้องกับประเด็นความเสี่ยง³¹ มาตรการเหล่านี้รวมถึงการควบคุมการปฏิบัติงาน, การเปิดเผยข้อมูล (Open Data), การจัดทำแนวปฏิบัติต่างๆ, และการตรวจสอบ (Monitoring Control)

นายชนาธิป นวลแจ่ม
นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ